

Propozycje zgłoszone do dnia 21.08.2016 r. przez przedstawicieli organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do „Programu współpracy Samorządu Województwa Dolnośląskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na Dolnym Śląsku na 2017 rok”

7 podmiotów zgłosiło w sumie 79 propozycji, z czego 44 zostały zaopiniowane pozytywnie

Lp.	Propozycja	Uzasadnienie podmiotu zgłaszającego	Nr sfery działalności PP z art. 4 ustawy OPP	Zgłaszający podmiot	Odpowiedź Departamentu/Wydziału/Jednostki organizacyjnej UMWD rozstrzygającej propozycję		
					Nr odpowiedzi	Negatywna wraz z uzasadnieniem	Nr odpowiedzi
1	Obligatoryjny udział dolnośląskich ngo w przygotowywaniu polityki senioralnej dla województwa dolnośląskiego	STANOWISKO nr. 20 KONWENTU MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTWA RP z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie rekomendacji w zakresie polityki senioralnej. Celem proponowanych rekomendacji jest wskazanie kierunków działaniom z zakresu polityki senioralnej, zainspirowanie do realizacji nowych przedsięwzięć na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym, w tym w ramach projektów partnerskich budujących płaszczyznę do długofalowej współpracy na rzecz tworzenia dogodnych warunków dla aktywnego i zdrowego starzenia się. Adresatami rekomendacji są przede wszystkim Samorządy Województwa RP jako odpowiedzialne za zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionów, w tym poprzez m. in. włączanie tematyki starości do dokumentów strategicznych, zapewnienie specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia, zapewnienie wsparcia dla realizacji projektów w ramach regionalnych programów operacyjnych województw lub otwartych konkursów ofert w dziedzinie polityki społecznej, profilaktyki i ochrony zdrowia itp.	6) ochrona i promocja zdrowia w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej; 7) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych; 13) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; 14) nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie; 26) działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami; 27) promocja i organizacja wolontariatu	Fundacja Aktywny Senior	1	W 2017 r. nie planuje się przygotowywania dokumentów strategicznych w obszarze polityki senioralnej.	
2	Ząbkowickie Centrum Pielęgnacyjno-Opiekuńczo-Edukacyjne „Nadzieja”	Celem głównym projektu jest utworzenie Centrum Pielęgnacyjno – Opiekuńczo – Edukacyjnego skierowanego na potrzeby ludzi starszych w celu utrzymania lepszej jakości życia oraz konstruktywnego rozwoju dzieci i młodzieży, a także szeroko pojętej promocji zdrowia społeczności lokalnej.	6) ochrona i promocja zdrowia w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej; 7) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Fundacja Dobroczynna Jana Pawła II	2	Zbyt mała skala oddziaływań.	
3	Zintegrowane działania edukacyjno – zdrowotne na rzecz osób starszych, niesamodzielnych, przewlekłe i nieuleczalnie chorych przebywających w środowisku domowym oraz wsparcie ich rodzin i opiekunów	Celem programu jest poprawa jakości życia osób chorych, starszych, niesamodzielnych, przebywających w środowisku domowym poprzez działania edukacyjno – zdrowotne w zakresie opieki, samoopieki i samopielęgnacji kształtowanie postaw prozdrowotnych oraz wsparcie rodziny, opiekunów w opiece nad osobą niesamodzielną.	6) ochrona i promocja zdrowia w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej; 7) działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.	Fundacja Dobroczynna Jana Pawła II			1 Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 8 działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym - pkt 8.5 Szkolenia dla nieformalnych opiekunów osób starszych. Ponadto warto zwrócić uwagę na fakt, że organizacja usług opiekuńczych jest zadaniem własnym gmin. Samorząd Województwa Dolnośląskiego pełni tylko rolę pomocniczą.
4	Wspieranie inicjatyw społecznych o charakterze transgranicznym.	Odnosnie punktu 26 z art.4 ustawy o dpp jest to ważny obszar w działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami.	26) działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami	Interclub Femina Zgorzelec			2 Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 23 działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami - pkt 23.3 Pogłębianie współpracy w zakresie kontaktów transgranicznych.
5	Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa	Wnoskujemy o dołączenie punktu do zakresu przedmiotowego programu ze względu na poszerzenie katalogu sfer zadań publicznych zgodnie z ostatnią nowelizacją ustawy o dpp.	1b) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa	Interclub Femina Zgorzelec	3	Nie jest to zadanie samorządu województwa. Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2016 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255) zadanie polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i realizowanym przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie.	

6	Udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i podnoszenie świadomości obywatelskiej społeczeństwa	Wnoskujemy o dołączenie punktu do zakresu przedmiotowego programu ze względu na poszerzenie katalogu sfer zadań publicznych zgodnie z ostatnią nowelizacją ustawy o dpp.	22a) udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i podnoszenie świadomości obywatelskiej społeczeństwa	Interclub Femina Zgorzelec		3	Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 20 Udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego - pkt 20.1 Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i podnoszenie świadomości obywatelskiej społeczeństwa realizowane przez Regionalny Punkt Konsultacyjno-Doradczy oraz Dolnośląskie Punkty Konsultacyjno-Doradcze tworzące Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego, nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska, pkt 27.4 Świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa.
7	Rozszerzenie katalogu obszarów współpracy o nowe obszary pozytywnego ujęte w nowelizacji ustawy opp w 2015 r.	Rozszerzenie katalogu obszarów współpracy o nowe ujęte w nowelizacji ustawy opp w 2015 r.	wszystkie katalogi po nowelizacji uopp	DFOP		4	Katalog obszarów współpracy został poszerzony o następujące obszary: 1) działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; 2) udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego; 3) upowszechnianie i ochrona prawa konsumentów.
8	Priorytetowe zadanie publiczne w 2017 r.: > upowszechnianie i ochrona praw konsumentów: - edukacja dzieci, młodzieży, dorosłych oraz seniorów nt. ochrony praw konsumenta, - edukacja w szkołach zawodowych i rzemieślniczych nt. praw konsumenta, - mediacje przedsądowe i interwencje, - walka z patologią rynku konsumenckiego.	Dotychczas to zadanie publiczne było objęte bardzo małą współpracą, a potrzeby są ogromne. Tylko w Wałbrzychu w ub.r. załatwiono 1700 spraw konsumentów, z tego ok. 1600 spraw dotyczyły oszukańczych praktyk nowych umów telekomunikacyjnych dla osób starszych (niekiedy dane osoby mają podpisane 3-4 umowy na ten sam numer telefonu). Wymagana jest edukacja szczególnie dla młodych osób i seniorów, którzy najczęściej stają się ofiarami oszukańczych praktyk. Ponadto wymagana jest edukacja uczniów szkół zawodowych, którzy będą sprzedawcami lub rzemieślnikami, a więc powinni znać prawo konsumenckie. Potrzeba jest uzasadniona art. 76 Konstytucji RP.	25) upowszechniania i ochrony praw konsumentów	DFOP		5	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 22 upowszechnianie i ochrona praw konsumentów - pkt 22.1 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz edukacji obywatelskiej. Zadania z obszaru upowszechniania i ochrony praw konsumentów będą możliwe do realizowania w ramach otwartego konkursu ofert na wsparcie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w zadaniu: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz edukacji obywatelskiej
9	Organizowanie gminnych, powiatowych, wojewódzkich spotkań organizacji pozarządowych branżowych/tematycznych.	Dotychczas organizowane spotkania były i są dla wszystkich organizacji pozarządowych. Ta forma umożliwia poznanie się NGO z różnymi działaniami z różnych obszarów aktywności społecznej i stanowi dużą wartość w przełamywaniu barier w poznawaniu bardzo zróżnicowanej i oryginalnej aktywności społecznej oraz w nawiązywaniu nowych kontaktów.	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP		6	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 27 działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.1 Wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego, pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska, 27.4 Świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa. Fora dolnośląskich organizacji pozarządowych organizowane będą przez Dolnośląskie Punkty Konsultacyjno-Doradcze działające w ramach Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego.
10	Publikowanie harmonogramu środków przeznaczonych na tryb pozakonkursowy 19a (z zaznaczeniem sfery zadania) w ciągu trwania roku budżetowego oraz wypracowanie przejrzystych procedur przyznawania środków z 19a.	Dotychczasowa praktyka pokazuje, iż na stronie UMWD nie są publikowane bieżące i już wydatkowane kwoty przeznaczone na tryb 19a. Brak takiej informacji powoduje, że organizacje nie mają wiedzy czy ich projekt w ogóle ma szansę na dofinansowanie.	Dotyczy ogólnych zapisów /wszystkich sfer pozytywnego publicznego	DFOP		7	Nie dotyczy zapisów Programu. Sposób postępowania z ofertami złożonymi w trybie art. 19a określa Uchwała nr 4760/IV/13 Zarządu Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 września 2013 roku. Określa ona w sposób wyczerpujący zarówno tryb i terminy postępowania z ofertami, wprowadza karty oceny formalnej i merytorycznej zadania, wzory stosownych ogłoszeń jak również obowiązek informacyjny zarówno o wysokości środków na różnym etapie procedowania, jak i decyzji o przyznaniu dotacji. Wydziały zgodnie z uchwałą publikują informację o dostępnych środkach na swoich stronach internetowych.
11	1) Fundusz pożyczkowy dla organizacji z woj.	Organizacje realizując zadania publiczne coraz częściej spotykają się z nieterminowym otrzymywaniem środków na ich realizację. Powoduje to brak płynności nie z powodu złego zarządzania organizacją, ale z powodu nieterminowego wywiązania się ze swoich zobowiązań przez administrację publiczną. Kolejny problem, to coraz więcej ogłaszanych konkursów, w ramach których beneficjent ma zapewnioną wkład własny finansowy. Szczególnie duże wkłady własne są w projektach o znaczeniu	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów	DFOP		4	Funduszy pożyczkowy. W związku z tym, że w Polsce i na Dolnym Śląsku działają instytucje, które udzielają pożyczek organizacjom pozarządowym, nie ma potrzeby, aby Samorząd Województwa Dolnośląskiego tworzył Fundusz Pożyczkowy. Można wyróżnić następujące instrumenty finansowe: Fundusz Pożyczkowy dla Grup Partnerskich (FPGP), Pozarządowy Fundusz Pożyczkowy prowadzony przez Regionalne Centra Wspierania Inicjatyw Pozarządowych oraz Fundację Rozwoju Ekonomii Społecznej, Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich, Pożyczki udzielane przez Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych.

2)	Fundusz wkładów własnych	zapewnić wkład własny finansowy. Szczególnie duże wkłady własne są projektem planowym bezpośrednio do instytucji UE. Aby organizacje z woj. dolnośląskiego mogły pozyskać znaczne środki na realizację zadań w obszarze pożytku publicznego niezbędne jest wsparcie ich w uzupełnieniu wkładu własnego. Jest to z korzyścią dla województwa, gdyż np. 20% wkładu finansowego można pozyskać 80% z UE	wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.				8	Wsparcie wkładów własnych dla organizacji pozarządowych aplikujących o środki krajowe i europejskie realizowane będzie w ramach otwartego konkursu ofert. Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 7 Działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, nr 19 Upowszechnianie i ochrona wolności praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, nr 20 Udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, nr 22 Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów, nr 24 Promocja i organizacja wolontariatu, nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26.
12	Forma współpracy pozafinansowej: - traktowanie staży realizowanych w ramach PUP jako praktyki zawodowej, - wykorzystywanie przez administrację do realizacji zadań publicznych kadry z organizacji pozarządowych	Organizacje pozarządowe nie zawsze mogą być przedsiębiorstwem społecznym w pełni zatrudniając personel, co pozwala starać się o stażystów z PUP. Wiele organizacji nie zatrudnia personelu, ale może kształcić przyszłych pracowników, dlatego proponuje się propagowanie przez DWUP staży w NGO jako praktyk zawodowych bez konieczności zatrudniania po zakończeniu stażu. Organizacje pozarządowe posiadają specjalistów / ekspertów w bardzo wielu obszarach. Proponuje się, aby samorząd wojewódzki i jego jednostki w pierwszej kolejności do realizacji zadań publicznych zatrudniały przedstawicieli z NGO.	Art. 5 ust 2	DFOP	5			Nie jest to zadanie samorządu województwa. Staże dla osób bezrobotnych reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art.53) oraz Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych. Staże dla osób bezrobotnych są realizowane przez powiatowe urzędy pracy. Zadanie nie leży w kompetencji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy.
13	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez realizację Dolnośląskiego Kongresu Obywatelskiego	Kongres Obywatelski jest ważnym elementem integracji środowiska NGO, JST, biznesu i aktywnych obywateli w budowaniu trwałej platformy współpracy, wymiany doświadczeń. Dwie dotychczasowe edycje pokazały ogromną potrzebę realizacji podobnych wydarzeń. Co roku w Kongresie uczestniczy ponad 350 osób (przedstawiciele NGO< JST, biznesu, aktywnych obywateli).	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP			9	Zadanie możliwe do realizacji w obszarach nr 19 Upowszechnianie i ochrona wolności praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji - pkt 19.2 Działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym; nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt. 27.1 Wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego. O środki na realizację Dolnośląskiego Kongresu Obywatelskiego organizacje pozarządowe będą mogły ubiegać się w ramach otwartego konkursu ofert na wsparcie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, w zadaniu: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz edukacji obywatelskiej.
14	Wsparcie środowisk senioralnych poprzez objęcie patronatem i szersze dofinansowanie organizacji Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku	Forum jest ważnym elementem konsolidacji środowiska skupionych wokół dolnośląskich UTW i określa ich działania	10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;	DFOP			10	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 8 Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym - pkt 8.1 Aktywizowanie środowisk lokalnych na rzecz rozwoju środowiskowych usług dla osób starszych, pkt 8.2 Przygotowanie osób w wieku emerytalnym do przejścia na emeryturę/edukacja do starości.
15	1) Wzmacnianie współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi 2) Promocja partnerstw samorządów z organizacjami pozarządowymi w realizacji usług społecznych	Współpraca samorządów z NGO często bywa formalna i nie jest rzeczywista, oparta na partnerstwie i równoprawnych relacjach. Dlatego wymaga to wspierania i wzmacniania.	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP			11	Samorząd WD wzmacnia współpracę z organizacjami pozarządowymi realizując różne formy współpracy finansowej i pozafinansowej; promuje partnerstwa z organizacjami pozarządowymi w różnych formach, m.in. poprzez udzielanie rekomendacji, obejmowanie patronatem Marszałka WD, zamieszczanie informacji na stronach internetowych. Samorząd WD nie ma wpływu na działania innych organów administracji samorządowej, gdyż są one podmiotami autonomicznymi.
16	Utworzenie wspólnego kalendarza wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe na Dolnym Śląsku i podanie do publicznej wiadomości	Brak takiego narzędzia powoduje powielanie się imprez w tych samych dniach i o podobnej tematyce.	Współpraca pozafinansowa /dotyczy wszystkich sfer pożytku publicznego	DFOP			12	Nie dotyczy zapisów Programu. Na stronie internetowej Wydziału Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi znajduje się zakładka, w której organizacje mogą zamieszczać informacje o działaniach, projektach, wydarzeniach przez siebie realizowanych (zakładka "Organizacje pozarządowe" -> "NGO Informuje").
17	Dostęp do materiałów promocyjnych Dolnego Śląska	Dotychczas biuro promocji często nie odpowiadało na zgłoszone potrzeby promocji województwa na wydarzeniach lokalnych- dostarczało albo zbyt mało materiałów albo wcale	Współpraca pozafinansowa/dotyczy wszystkich sfer pożytku publicznego	DFOP			13	Nie dotyczy zapisów Programu. Na stronie głównej Urzędu, w sekcji "Dokumenty promocyjne" znajduje się link pod nazwą "Materiały promocyjne" kierujący do strony, na której jest opisana procedura wnioskowania o materiały promocyjne. Wydział Promocji Województwa zawsze odpowiada (pozytywnie lub negatywnie) na zgłoszone potrzeby na materiały promocyjne pod warunkiem, że zachowana została procedura składania wniosków. Wydział Promocji Województwa z przyczyn finansowych dysponuje ograniczoną ilością materiałów promocyjnych i nie jest możliwe zapewnienie ich wszystkim wnioskującym podmiotom.

18	Pomoc społeczna:	Organizacje w niewielkim stopniu realizują usługi społeczne w obszarze pomocy społecznej, dlatego wymagane jest przygotowywanie organizacji i samorządów do przekazywania tych zadań.	1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób	DFOP			14	<p>Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 1 Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej - pkt 1.1 Działania wzmacniające potencjał podmiotów pracujących na co dzień z dziećmi i młodzieżą, w celu zwiększenia skuteczności ich działań, upowszechnianie wiedzy o istotnych z punktu widzenia pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami, problemach społecznych, nr 8 Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym - pkt 8.5 Szkolenia dla nieformalnych opiekunów osób starszych, nr 26 Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym - pkt 26.1 Działania mające na celu zmniejszanie skali przemocy w rodzinie, upowszechnianie wiedzy na temat zjawiska oraz metod i narzędzi niwelowania jego niekorzystnych skutków.</p>
	1) przygotowanie organizacji pozarządowych do realizacji usług społecznych w tym obszarze							2) promowanie wśród samorządów lokalnych przekazywania zadań z zakresu pomocy społecznej do realizacji przez organizacje pozarządowe
19	Organizowanie wizyt studyjnych dla liderów organizacji pozarządowych	Poszerzenie wiedzy dotyczącej istotnych zagadnień merytorycznych i prawnych, promocja dobrych praktyk	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP			15	<p>Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 19 Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji - pkt 19.2 Działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym, nr 24 Promocja i organizacja wolontariatu - pkt 24.1 Prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk; pkt 24.2 Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy i korzystających, nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.1 Wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego; pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska.</p>
							16	<p>Przekazywanie środków finansowych dla organizacji pozarządowych może odbywać się w trybie konkursowym i pozakonkursowym, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Wizyty studyjne odbywać się mogą w ramach zadań publicznych, na których realizację organizacje pozarządowe pozyskują dotacje ze środków budżetu województwa dolnośląskiego oraz z innych źródeł.</p>
20	Wspieranie współpracy między organizacjami pozarządowymi:	Organizacje pozarządowe nadal potrzebują wsparcia w uczeniu się współpracy pomiędzy sobą. Dlatego potrzebne jest wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć innych organizacji, które zmierzają do integracji i wzmacniania III sektora. Organizacje uczące się współpracy pomiędzy sobą jest lepiej przygotowane do współpracy z administracją publiczną w realizacji zadań publicznych. Ponadto organizacje cały czas czują niedosyt kształcenia, szczególnie specjalistycznego. Brakuje także możliwości doposażenia w sprzęt, dlatego propozycje były aby ogłaszać konkursy (podobnie jak regionalne FIO) na doposażenie młodych organizacji lub zwiększyć procentowo kwotę na doposażenie w ogłaszanych konkursach.	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP			16	<p>Zadania możliwe do realizacji w obszarze nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.1-5 (pkt 27.1 Wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego; pkt 27.2 Współpraca z podmiotami Programu oraz zespołami eksperckimi, doradczymi i opiniodawczymi; pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska; pkt 27.4 Świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa; pkt 27.5 Organizowanie Dolnośląskich Targów Organizacji Pozarządowych oraz wspieranie Lokalnych Targów Organizacji Pozarządowych).</p>
	1) organizacji targów regionalnych							<p>Samorząd WD wspiera organizacje pozarządowe w różnych formach, m.in.: poprzez organizację Dolnośląskich Targów Organizacji Pozarządowych oraz dofinansowanie organizacji targów w gminach i powiatach; integrowanie, aktywizowanie oraz organizowanie warsztatów, forów i spotkań oraz udzielanie poradnictwa specjalistycznego, prawnego i księgowego przez Dolnośląskie Punkty Konsultacyjno-Doradcze tworzące Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego; organizowanie szkoleń przez wydziały merytoryczne UMWD; zamieszczanie istotnych dla organizacji pozarządowych informacji, w tym poradników specjalistycznych przygotowanych przez doradcę z Regionalnego Punktu Konsultacyjno-Doradczego, na stronie internetowej Wydziału Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi oraz stronach innych wydziałów merytorycznych.</p>
	2) spotkań, forów, konferencji							
	3) wspomagania małych organizacji lokalnych aby mogły uczestniczyć w wydarzeniach wojewódzkich (targach, kongresach, konferencjach)							
	4) integracja sektora pozarządowego							
	5) szkolenia							
	6) poradniki specjalistyczne							
7) doposażanie organizacji w sprzęt								

	8) inicjowanie i wspomaganie partnerstw						
	9) poradnictwo prawne i księgowo				6	17	<p>Poradnictwo księgowo. Zadanie możliwe do realizacji m.in. w obszarze nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.1 Wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych, m.in. Dolnośląskiej Sieci Doradztwa Pozarządowego; pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska; pkt 27.4 Świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa.</p>
21	Realizacja konkursów na małe inwestycje realizowane przez małe organizacje	Dotychczasowe ogłaszane konkursy są skierowane do dużych organizacji, tzn. zarówno duże i małe mogą ubiegać się o środki, jednak małe nie są w stanie „wygrać” z potencjałem dużych i tych środków nie otrzymują	Współpraca finansowa/dotyczy wszystkich sfer pożytku publicznego	DFOP	7		Konkursy ogłaszane na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kierowane są zarówno do dużych, jak i małych organizacji. Ocenie merytorycznej podlega zadanie, a nie wielkość organizacji.
22	Ujednoczenie terminarza ogłaszania konkursów oraz szersza informacja o nich	Dotychczasowa praktyka- brak informacji wysyłanych bezpośrednio do gmin- informacja dociera często do organizacji z dużym opóźnieniem i nie są w stanie złożyć wniosku w terminie (jest publikowana tylko na stronie urzędu)	Współpraca finansowa/dotyczy wszystkich sfer pożytku publicznego	DFOP		18	<p>Nie dotyczy zapisów Programu. Harmonogram otwartych konkursów ofert corocznie umieszczany jest na stronie Wydziału Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi UMWD, w zakładce "Konkursy dla organizacji pozarządowych". Harmonogram zawiera informacje o nazwach konkursów, kwotach przeznaczonych na dany konkurs oraz planowanych terminach ogłoszenia konkursów. W trakcie roku budżetowego, (w zależności od wysokości środków finansowych), mogą być ogłaszane dodatkowe konkursy niezapisane w harmonogramie.</p>
23	Promocja działań III sektora: publikacje, artykuły/audycje sponsorowane	III Sektor bardzo słabo przebiega się w przestrzeni medialnej, dlatego wymaga wspierania inicjatyw zmierzających do promowania dobrych praktyk i działalności organizacji w środowiskach lokalnych.	33) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP		19	<p>Zadanie możliwe do realizacji m.in. w obszarach: nr 5B Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa - pkt 5B.3 Promowanie aktywności osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego; nr 10 Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - pkt 10.2 Promowanie dobrych praktyk oraz współpracy organizacji pozarządowych działających na rzecz obszarów wiejskich; nr 17 Porządek i bezpieczeństwo publiczne - pkt 17.1 Nawiązanie współpracy i kooperacja przy wspólnych przedsięwzięciach mających na celu poszerzenie działań organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo publiczne w kraju; nr 19 Upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji - pkt. 19.2 Działania wspierające międzysektorową współpracę na poziomie lokalnym i ponadlokalnym; nr 24 Promocja i organizacja wolontariatu - pkt 24.1 Prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk; nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.5 Organizowanie Dolnośląskich Targów Organizacji Pozarządowych oraz wspieranie Lokalnych Targów Organizacji Pozarządowych, 27.6 Promowanie dobrych praktyk i działalności organizacji pozarządowych w środowiskach lokalnych poprzez publikacje, artykuły/audycje sponsorowane i spotkania/konferencje i inne wydarzenia organizowane z inicjatywy własnej lub w odpowiedzi na zgłoszone zapotrzebowanie przez społeczności lokalne.</p> <p>Ponadto działania III sektora promowane są na stronach internetowych UMWD, w publikacjach wydawanych przez Samorząd WD, informacja o nich przesyłana jest do pełnomocników ds. organizacji pozarządowych w gminach i powiatach. Organizacje pozarządowe w kosztorysach zadań publicznych, na które pozyskują środki z budżetu WD, mogą uwzględnić koszty przeznaczone na promocję tych zadań.</p>
24	Zweryfikowanie kryteriów oceny wniosków - zmniejszenie liczby punktów za wniesienie wkładu własnego	Zmniejszenie liczby punktów za wniesienie wkładu własnego	Dotyczy ogólnych zapisów /wszystkich sfer pożytku publicznego	DFOP	8		<p>Nie dotyczy zapisów Programu. Nie ma potrzeby zmniejszania liczby punktów za wniesienie wkładu własnego, gdyż często wkład liczony jest razem z wartością wkładu osobowego (wolontariatu, społecznej pracy członków), lub też ilość punktów przyznawanych za wkład własny stanowi niewielką część ogólnej sumy punktów.</p>

25	Zamieszczanie informacji o przyznanych dotacjach w konkursach i procedurze 19a	Brak szczegółowego uzasadnienia o tym jakimi kryteriami kierowano się przy np. odrzuceniu wniosku. Brak informacji i liczbie złożonych wniosków w odpowiedzi na ogłoszenie konkursowe, liczbie odrzuconych oraz przyczyny odrzucenia.	Współpraca finansowa /wszystkich sfer przytu publicznego	DFOP	9	Nie dotyczy zapisów Programu. Informacje dotyczące rozstrzygnięć otwartych konkursów ofert i rozstrzygnięć dotacji przyznawanych w trybie art. 19a publikowane są zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, a każdy z oferentów otrzymuje informacje o powodach odrzucenia wniosku.		
26	1) Rozwój DSDP o kolejne powiaty 2) Powrót punktów konsultacyjno-doradczych DSDP do działań animacyjnych i większej obecności w terenie 3) Stabilizacja prowadzenia DSDP poprzez zlecenie zadania na okres wieloletni (3-5 lat)	Od wielu lat DSDP prowadzona w partnerstwie przez DFOP i Tratwę wspiera organizacje w regionie. Organizacje i lokalne samorządy doceniają ich dotychczasowe formy wsparcia. Sieć nie dociera jednak do wielu miejsc skupiając się na dotychczasowej liczbie PKD oraz ograniczając w ostatnich latach swoją ofertę w zakresie animacji i pracy w terenie. Duże organizacje i te, które są w dużych ośrodkach miejskich (Jelenia Góra, Legnica, Wrocław, Wałbrzych) mają szeroką ofertę wsparcia, gdyż istnieją tam od lat OWES oraz organizacje wsparcia. Brakuje cały czas wsparcia w terenie i animacji osób i małych organizacji. Potrzebna jest także stabilizacja prowadzonych działań Sieci, bez okresów pozbawiania dostępu do usług, dlatego wydaje się koniecznym zlecenie prowadzenia DSDP na okres co najmniej 3 lat.	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP	10	Nie dotyczy zapisów Programu. Dolnośląska Sieć Doradztwa Pozarządowego jest zadaniem, które otrzymuje dofinansowanie w ramach otwartego konkursu ofert. Wszystkie szczegóły dotyczące realizacji tego zadania zamieszczone są w ogłoszeniu konkursowym. Wieloletniość realizacji zadań publicznych nie dotyczy rocznego programu współpracy.		
27	Organizacja Forum Rad Seniorów	Działające przy Urzędach miasta, gminy, powiatu rady seniorów pełnią ważną funkcję w realizacji działań na rzecz środowisk senioralnych, dlatego ważne jest aby mogły wymienić doświadczenia, dzielić się wiedzą na co roku organizowanym Forum	10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym; 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP			20	Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 8 Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym - pkt 8.1 Aktywizowanie środowisk lokalnych na rzecz rozwoju środowiskowych usług dla osób starszych, pkt 8.2. Przygotowanie osób w wieku emerytalnym do przejścia na emeryturę/edukacja do starości.
28	Organizacja Forum Rad Młodzieżowych	Działające przy Urzędach miasta, gminy, powiatu rady młodzieżowe pełnią ważną funkcję w realizacji działań na rzecz środowisk dzieci i młodzieży, dlatego ważne jest aby mogły wymienić doświadczenia, dzielić się wiedzą na co roku organizowanym Forum	15) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wycieczki dzieci i młodzieży; 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP			21	Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 23 Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami - pkt 23.7 Promowanie idei samorządności wśród młodzieży, w tym m.in. organizacja Forum Rad Młodzieżowych.
29	Poradnictwo prawne dla osób i organizacji pozarządowych	Pomimo ogólnopolskiego programu bezpłatnego poradnictwa prawnego nie jest możliwe realizowanie tych usług dla każdego obywatela niezamożnego (ze względu na kryteria dochodowości). Także NGO mają kłopoty z uzyskaniem porad prawnych, gdyż są niezwykle kosztowne. Dlatego wnioskuję się o uwzględnienie takiego wsparcia	1b) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa; 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP	11	Nie jest to zadanie samorządu województwa. Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2016 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255) zadanie polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i realizowanym przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie.		
30	System wymiany dobrych praktyk wśród organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów (dwustronne organizacje- samorząd)	Brakuje przestrzeni do wymiany doświadczeń i wiedzy wśród środowisk senioralnych	10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym; 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP			22	Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 4 Ochrona i promocja zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej - pkt 4.3 Poprawa jakości życia i zdrowia osób w wieku emerytalnym, np. system wymiany dobrych praktyk wśród organizacji pozarządowych działających na rzecz seniorów (dwustronne organizacje- samorząd).
31	System wymiany dobrych praktyk wśród organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych (dwustronne organizacje- samorząd)	Brakuje przestrzeni do wymiany doświadczeń i wiedzy wśród środowisk osób niepełnosprawnych i działających na ich rzecz organizacji pozarządowych.	7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP			23	Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 5B Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa - pkt 5B.7 Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych i otoczenia.
32	Utworzenie bazy danych o seniorach ich kwalifikacjach i uprawnieniach - Portal "Senior Expert"	Baza ułatwiłaby wykorzystanie ogromnej wiedzy i doświadczeń seniorów chętnych do pomocy przy realizacji działań organizacji pozarządowych	10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	DFOP	12	Zapis budzi wątpliwości ze względu na ustawę o ochronie danych osobowych.		

33	Wprowadzenie wykładów uwzględniających problematykę zakładania organizacji pozarządowych, wolontariatu osób starszych na Uniwersytetach III wieku	Wprowadzenie tej tematyki jest niezbędne do poszerzenia wiedzy seniorów o III sektorze i włączanie ich w działania na rzecz organizacji pozarządowych	10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	DFOP			24	Możliwość realizacji zadania w obszarach: nr 24 Promocja i organizacja wolontariatu - pkt 24.1-2 (pkt 24.1 Prowadzenie działań na rzeczupowszechniania wolontariatu, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk, pkt 24.2 Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy i korzystających); nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.3-4 (pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska, pkt 27.4 Świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa).
34	Zapewnienie montażu środków pomiędzy Gminą Wrocław a Samorządem Województwa	Procedura wypracowanie wspólnych projektów, które będą finansowane z dwóch źródeł jednocześnie. A realizowane na terenie całego województwa, również Wrocławia. Poszukiwanie rozwiązań mających na celu jednocześnie o finansowania przedsięwzięć realizowanych na terenie miasta i województwa	Współpraca finansowa 33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP	13	Ograniczenie montażu środków pomiędzy Gminą Wrocław a Samorządem Województwa jest niekonkurencyjne w stosunku do organizacji pozarządowych tworzących partnerstwa z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Zadaniem samorządu województwa dolnośląskiego jest wspieranie wszystkich mieszkańców województwa, a nie tylko wybranej części.		
35	Organizowanie Forum/Platformy Współpracy organizacji pozarządowych z biznesem (szczególnie małym, lokalnym)	Brak długofalowej współpracy organizacji pozarządowych z biznesem przy realizacji projektów społecznych. Ważne jest przekonanie biznesu o ważności realizowanych przez organizację „projektów” i zaangażowanie je w ich realizację. Samorząd Województwa jako pośrednik współpracy	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP			25	Zadanie będzie realizowane w obszarze nr 9 Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości - pkt 9.6 Wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku. Kontynuacja zadania rozpoczętego w 2016 r. Wsparcie otrzymało 8 klastrów, z których 3 podpisały umowy dwuletnie.
35	Działania na rzecz autonomicznych i samodzielnych organizacji pozarządowych	Promowanie, wspieranie organizacji chcących prowadzić działalność autonomiczną/ gospodarczą. Możliwość realizacji projektów, przy jednoczesnej możliwości zakupu sprzętu do jego realizacji, który będzie stanowić infrastrukturę na późniejsze rozwinięcie działalności.	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP			26	Zadanie będzie realizowane w obszarze nr 9 Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości - pkt 9.6 Wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych oraz wzmocnienie ich pozycji konkurencyjnej na rynku. Kontynuacja zadania rozpoczętego w 2016 r. Wsparcie otrzymało 8 klastrów, z których 3 podpisały umowy dwuletnie.
37	Uruchomienie Grup Dialogu Społecznego na poziomie Województwa (ds. wolontariatu, lokalowym, seniorów, młodzieży, itp.	Grupy Dialogu Społecznego będą ważną platformą wymiany wiedzy, doświadczeń w konkretnych sprawach dotyczących organizacji pozarządowych. Przepracowywanie spraw bieżących, ważnych wspólnie z przedstawicielami UMWD.	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.	DFOP	14	W związku z brakiem lokali przeznaczonych na działalność organizacji pozarządowych bezzasadne jest prowadzenie grupy ds. lokalowych.	27	Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.8 Wspieranie organizacji pozarządowych pracujących z młodzieżą oraz osób pracujących z młodzieżą w obszarze edukacji pozaformalnej. W 2017 r. Marszałek Województwa Dolnośląskiego planuje powołać Zespół ds. Młodzieży.
38	Realizacja konkursu dla darczyńców sponsorów/osób prywatnych którzy angażują się w życie społeczne. Nadanie tytułu „Dobroczyńca roku” przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego	Bez sponsorów/darczyńców czasem organizacje nie są w stanie zrealizować pomysłów. Warto stworzyć kilka kategorii tego konkursu, (życie społeczne, sport, edukacja, niepełnosprawność) po to aby mogli zostać docenieni na szczeblu urzędu województwa	Współpraca pozafinansowa /dotyczy wszystkich sfer pożytku publicznego	DFOP	15	W 2017r. nie planuje się ogłoszenia konkursu dla darczyńców i sponsorów.		

39	Prowadzenie działalności wydawniczej. Wydawanie publikacji, ulotek i plakatów. Prowadzenie kampanii	Prowadzenie szerokich kampanii uświadliwia obywateli na problemy związane z szeroko rozumianymi patologiami społecznymi	32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym	DFOP	16	Zadania z zakresu profilaktyki uzależnień na terenie województwa realizowane są w oparciu o Dolnośląski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2013-2016 - wskazana propozycja ujęta jest w obowiązującym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2013-2016 jak i w przygotowywanym nowym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017-2020 . Prowadzenie kampanii znajduje się w obszarze nr 2. Rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz reintegracja społeczna. Grupa zadań I. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości oddziaływań terapeutycznych oraz korekcyjno - edukacyjnych realizowanych w zakładach lecznictwa odwykowego. Jak i w obszarze 4. Prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS. Zadanie I. Wspieranie programów profilaktyki uniwersalnej. Ponadto propozycja odnosi się do zadań realizowanych przez jednostki rządowe zwłaszcza Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii czy Krajowe Centrum ds. AIDS . Zwłaszcza, że zadania te są niezwykle kosztowne, a przy niskich wpływach do budżetu samorządu niemożliwe do zrealizowania.	
40	Wspieranie działań na rzecz osób w wieku emerytalnym: - czas wolny, - edukacja, - działania prozdrowotne, - rehabilitacja	Dotychczas działania na rzecz osób w wieku emerytalnym odbywają się sporadycznie, w ramach realizowanych projektów (przede wszystkim ASOS). Brakuje stałego wsparcia osób w tym wieku do działania i utrzymywania w aktywności społecznej	10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym	DFOP		28	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 8 Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym - pkt 8.4 Upowszechnianie działań aktywizujących środowiska senioralne oraz umożliwienie uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych.
41	Przybliżyć młodzieży problemy osób niedowidzących i niewidzących	Spółeczeństwo nie ma wyobrażenia problemów osób niepełnosprawnych i chorych. Edukacja wśród młodzieży może uświadliwić na problemy tej specyficznej grupy osób niepełnosprawnych i pozwoli na uaktywnienie młodych ludzi do wspomaganie takich osób w społeczeństwie	7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych	DFOP		29	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 5A Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa - pkt 5A.4 Zlecenie lub wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
42	Program poprawy bazy sportowej dla organizacji sportu niezawodowego	Kilka lat temu UWDW prowadził programy wspierania bazy sportowej do 50 tys. zł. Niestety, od kilku lat nie ma możliwości pozyskania środków, natomiast organizacje z małych miejscowości, nie prowadzące działań sportu zawodowego nie otrzymują wsparcia na poprawę bazy sportowej, która się dekapitalizuje	17) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	DFOP		30	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 14 Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, pkt 14.13 Rozwój i poprawa bazy sportowej na Dolnym Śląsku. Wyjaśnienia wymaga fakt, że nie ma podziału na sport zawodowy i amatorski (niezawodowy). W otwartym konkursie ofert mogą brać udział stowarzyszenia bez podziału na sport zawodowy i amatorski. Warunkiem formalnym w takim konkursie jest, to by organizacja pozarządowa składająca projekt na poprawę bazy sportowej posiadała tytuł prawny do zajmowanej nieruchomości.
43	Stypendia dla uzdolnionych osób sportu niezawodowego, szczególnie ze środowisk ubogich	Młodzież zdolna nie może aktualnie pozwolić sobie, aby rozwijać swoje talenty, gdyż często rodzin nie stać na finansowanie np. drogiego sportowego butów	17) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej	DFOP	17	Nie dotyczy zapisów Programu. Samorząd Województwa Dolnośląskiego przyznaje stypendia dla dzieci i młodzieży uzdolnionej sportu na podstawie osiągniętych wyników.	
44	Wspieranie inicjatyw zmierzających do udziału młodzieży ze środowisk zagrożonych i wykluczonych społecznie w imprezach kulturalnych, edukacyjno-wychowawczych, patriotycznych	Młodzież ze środowisk wiejskich i ubogich jest często wykluczona z możliwości uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, społecznych, dlatego, że nie stać jej finansowo. Natomiast udział w takich przedsięwzięciach jest ważnym elementem wychowania w społeczeństwie	15) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wycieczki dzieci i młodzieży	DFOP		31	Zdanie możliwe do realizacji w obszarach nr 12 Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wycieczki dzieci i młodzieży - pkt 12.2 Rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim, nr 13 Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - pkt 13.1 Tworzenie warunków do twórczości artystycznej, pkt 13.2 Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych, pkt 13.3 Podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze, pkt 13.4 Wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą.

45	Wspieranie organizacji masowych imprez edukacyjno-profilaktycznych	Młodzieży często brakuje dobrych rówieśniczych przykładów życia w trzeźwości, bez sięgania po środki uzależniające. Organizacja imprez podobnych jak np. PAT (organizowana corocznie przez Komendę Główną Policji) jest dużym bodźcem dla liderów środowiskowych żyjących bez używek. Jest świetną metodą edukacyjną w połączeniu ze spędzaniem wolnego czasu. Uczestnicy takich imprez oddziałują bardzo skutecznie na swoich rówieśników w środowiskach lokalnych.	32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym	DFOP	18	Zadanie ujęte w obowiązującym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2013-2016 jak i przygotowywanym nowym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017-2020. Obszar 1. Prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia spożycia alkoholu i zjawiska przemocy domowej, a także zmniejszenia skutków picia problemowego. Zadanie I. Wspieranie rozwoju programów i zadań z zakresu profilaktyki uniwersalnej oraz Obszar 4. Prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS. Zadanie I. Wspieranie rozwoju programów profilaktyki uniwersalnej.		
46	Opłacanie ekspertów w zakresie profilaktyki uzależnień – trenerów, edukatorów, badaczy	Organizacje wiele działań profilaktycznych są w stanie realizować własnymi siłami. W niektórych sytuacjach potrzebują jednak eksperta – specjalisty. Udział takiego specjalisty nie kwalifikuje się do pisania oddzielnego projektu, ale organizacja nie jest w stanie pozyskać takiego eksperta bez środków finansowych. Dlatego dobrą propozycją byłaby możliwość uzyskania wsparcia np. w ramach art. 19a	32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym	DFOP	19	Zapisy ustawowe dotyczące art. 19a wprost odnoszą się do kwestii co może być finansowe w ramach tego trybu przyznawania dotacji. Zadanie ujęte w Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2013-2016 jak i przygotowywanym nowym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017-2020. Obszar 1. Prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia spożycia alkoholu i zjawiska przemocy domowej, a także zmniejszenia skutków picia problemowego. Zadanie I. Wspieranie rozwoju programów i zadań z zakresu profilaktyki uniwersalnej oraz Obszar 4. Prowadzenie działalności profilaktycznej zmierzającej do ograniczenia wzrostu popytu na narkotyki oraz zjawiska HIV/AIDS. Zadanie I. Wspieranie rozwoju programów profilaktyki uniwersalnej.		
47	Kształcenie i przygotowywanie asystentów osób niepełnosprawnych i zależnych	Rozwój usług społecznych dla osób niepełnosprawnych i zależnych wymaga przygotowania właściwej kadry, stąd propozycja przygotowania jej poprzez NGO	7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych	DFOP			32	Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 5A Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa - pkt 5A.4 Zlecenie lub wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, nr 5B Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa - pkt 5B.3 Prowadzenie kampanii społecznych, m.in. z zakresu równości szans, promowania postaw aktywnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.
48	1) Profilaktyka chorób nowotworowych 2) Badania profilaktyczne 3) Edukacja prozdrowotna	Woj. Dolnośląskie statystycznie ma jeden z największych % osób chorujących na nowotwory. Należy więc przede wszystkim rozwijać działania profilaktyczne, aby jak najwcześniej zapobiegać rozwojowi choroby	6) ochrona i promocja zdrowia, w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, z późn. zm.)	DFOP	20	Wskazane zadania obejmuje Narodowy Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych, a realizatorem jest Wojewódzki Ośrodek Koordynujący poprzez programy wczesnego wykrywania nowotworów. WOK współpracuje z Centralnym Ośrodkiem Koordynującym w Warszawie, Narodowym Funduszem Zdrowia, Ministerstwem Zdrowia oraz realizatorami badań w województwie.		
49	Aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Ciągle potrzebne działanie, szczególnie w środowiskach małomiasteczkowych i wiejskich, gdzie nie ma placówek realizujących takie działania i nie docierają projekty	2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	DFOP	21	Aktywizacją zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zajmują się wyspecjalizowane: jednostki pomocy społecznej, powiatowe urzędy pracy, beneficjenci realizujący projekty w ramach RPO . Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy w związku z wdrażaniem Funduszy Europejskich nie dysponuje narzędziami i kompetencjami umożliwiającymi realizację konkretnych działań aktywizujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.		

					22	Zadanie ujęte w obowiązującym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2013-2016 jak i w przygotowywanym nowym Dolnośląskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień na lata 2017-2020. Obszar 2. Rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz reintegracja społeczna. Zadanie II. Wspieranie rozwoju programów reintegracji społecznej.		
50	Wspieranie tworzenia ZAZ, placówek edukacyjno-rehabilitacyjnych dla dzieci niepełnosprawnych oraz dla osób z głęboką niepełnosprawnością, hosteli i mieszkań chronionych oraz dla osób w kryzysie	W naszym woj. bardzo mało popularna forma integracji i reintegracji zawodowej oraz społecznej, a potrzeby są ogromne. Dlatego należy wspierać inicjatywy tworzenia takich placówek pracując w tym zakresie z samorządami lokalnymi i NGO	2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	DFOP			33	Zadanie możliwe do realizacji w obszarze nr 5A Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa - pkt 5A.1 Budowa, przebudowa i remonty obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe; pkt 5A.3 Dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej, których organizatorami są organizacje pozarządowe.
51	Wspieranie organizacji oraz uczestnictwa osób niepełnosprawnych w festiwalach, turniejach, paraolimpiadach itp.	Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz ich aktywny udział w życiu społecznym zależy od wykształcenia stosownych umiejętności społecznych, które mogą nabywać podczas organizacji i uczestnictwa wymienionych przedsięwzięć	7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych	DFOP			34	Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 5A Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa - pkt 5A.4 Zlecenie lub wspieranie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zgodnie z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, nr 5B Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Zadania realizowane ze środków budżetu Województwa - pkt 5B.7 Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych i otoczenia, nr 13 Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, nr 14 Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej - pkt 14.7 Upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych na poziomie wojewódzkim, w tym organizacja na Dolnym Śląsku szkoleń i współzawodnictwa dzieci i młodzieży, pkt 14.11 Organizowanie na Dolnym Śląsku regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych imprez sportowych promujących kulturę fizyczną i osiągnięcia sportowe regionu.
52	Promowanie zlecenia zadań publicznych na okresy wieloletnie (3-5 lat)	Pomimo, że większość zadań publicznych jest realizowana w samorządach powtarzalnie co roku, to jednak zleca się ich wykonanie w ramach projektów jednorocznych. Projekty finansowane przez MPIPS ze środków POKL udowodniły zdecydowanie większą opłacalność w zleceniu zadań na okresy wieloletnie. Dlatego należy promować te rozwiązania wśród jednostek/wydziałów UMWD oraz wśród samorządów lokalnych	33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a	DFOP	23	Nie dotyczy zapisów Programu. Samorząd województwa nie ma wpływu na działania innych organów administracji samorządowej, gdyż są one podmiotami autonomicznymi. Zapis odnosi się do wieloletności zadań, a Program jest uchwalany na jeden rok.		
53	Wspieranie integracji cudzoziemców oraz wsparcie prawno-psychologiczne	Na Dolnym Śląsku zamieszkuje czasowo co najmniej kilkadziesiąt tysięcy cudzoziemców – Ukraińców przyjeżdżających do pracy, ale także pojawiają się imigranci i tendencja ta będzie się nasilać. Dlatego niezbędne jest wsparcie działań integracyjnych tych osób, przystosowywanie do miejscowych warunków formalno-kulturowych oraz udzielanie bieżącego wsparcia prawno-psychologicznego.	5a) działalności na rzecz integracji cudzoziemców	DFOP	24	Nie jest to zadania samorządu województwa. Zadania wynikające z ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. poz. 1650 z późn. zm.) należą do wojewodów. Podkreślenia wymaga fakt brzmienia Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, które zostało wydane na podstawie art. 95 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.), gdzie zadania dotyczące integracji i wsparcia cudzoziemców zostały powierzone powiatowym centróm pomocy rodzinie.		
54	Wspieranie inicjatyw społecznych o charakterze transgranicznym	Odnośnie punktu 26 z art.4 ustawy o dpp jest to ważny obszar w działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami.	26) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami	DFOP			35	Zadanie europejskie do realizacji w obszarze nr 23 Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami - pkt 23.3 Pogłębianie współpracy w zakresie kontaktów transgranicznych.
55	Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa	Wnioskujemy o dołączenie punktu do zakresu przedmiotowego programu ze względu na poszerzenie katalogu sfer zadań publicznych zgodnie z ostatnią nowelizacją ustawy o dpp.	1b) Udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa	DFOP	25	Nie jest to zadanie samorządu województwa. Zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2016 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (Dz. U. poz. 1255) zadanie polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej i realizowanym przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie.		

56	Udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i podnoszenie świadomości obywatelskiej społeczeństwa	Wnoszujemy o dołączenie punktu do zakresu przedmiotowego programu ze względu na poszerzenie katalogu sfer zadań publicznych zgodnie z ostatnią nowelizacją ustawy o dpp	22a) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	DFOP			36	Zadanie możliwe do realizacji w obszarach: nr 20 Udzielanie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego - pkt 20.1 Nieodpłatne poradnictwo obywatelskie i podnoszenie świadomości obywatelskiej społeczeństwa realizowane przez Regionalny Punkt Konsultacyjno-Doradczy oraz Dolnośląskie Punkty Konsultacyjno-Doradcze tworzące Dolnośląską Sieć Doradztwa Pozarządowego, nr 27 Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-26 - pkt 27.3 Wyrównywanie i niwelowanie dysproporcji w dostępie do wiedzy, informacji i edukacji obywatelskiej oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i aktywności obywatelskiej mieszkańców Dolnego Śląska, pkt 27.4 Świadczenie fachowego poradnictwa i doradztwa.
57	1) wspieranie inicjatyw na rzecz zachowania i popularyzacji niematerialnego dziedzictwa narodowego, w tym wydarzeń historycznych o znaczeniu dla kraju i regionu 2) wspieranie inicjatyw na rzecz zachowania materialnych dóbr kultury	Organizacje mają ogromny potencjał wiedzy i zasobów ludzkich i materialnych, ale z braku środków realizują swoje projekty na bardzo małą skalę, a realizują na wysokim poziomie zadania ważne dla kultury i dziedzictwa narodowego regionu. Dofinansowanie tego typu projektów pozwoli wyjść do większej grupy odbiorców z prezentacją w szczególności tych dóbr kultury, które powinny być powodem do dumy każdego Polaka i Dolnoślązaka, a które z braku środków stopniowo bezpowrotnie znikają tak z mapy regionu jak i z pamięci ludzkiej. Dlatego wnioskuję się o uwzględnienie takiego wsparcia.	16) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	DFOP			37	Zadania możliwe do realizacji w obszarze nr 13 Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - pkt 13.1-5 (pkt 13.1 Tworzenie warunków do twórczości artystycznej; pkt 13.2 Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych; pkt 13.3 Podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze; pkt 13.4 Wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą; 13.5 Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na obszarze województwa dolnośląskiego finansowane ze środków BWD).
58	1) Konserwacja i odtwarzanie szlaków turystycznych 2) Wspieranie regionalnych imprez turystyczno-krajoznawczych – zwłaszcza tych związanych z jubileuszami i rocznicami wydarzeń ważnych dla polskości i tożsamości regionu 3) Wspieranie promocji regionu lub jego mniej znanych i mniej popularnych destynacji w nowoczesnych formach materialnych	Infrastruktura i promocja turystyczna powinna być wspierana przez lokalne samorządy, jednak tak nie dzieje się wszędzie. Zwłaszcza samorządy ubogie i skoncentrowane na rolnictwie zaniedbują tę sferę. O ile atrakcje turystyczne poszczególnych gmin pozostają w gestii gmin i powiatów, o tyle brak środków na konserwację poszczególnych odcinków szlaków lub połączeń pomiędzy szlakami turystycznymi kilku gmin powoduje, że tracimy infrastrukturę, lub jej atrakcyjność spada drastycznie. Zarówno imprezy jak i materialna promocja jest realizowana w wielu miejscach regionu wzorcowo (np. Karkonosze, Dolina Baryczy, Wrocław) to np. południowo-wschodnia część regionu jest w tych kwestiach znacząco niedofinansowana. Wsparcia regionalnego nie może być mowy o zrównoważonym rozwoju turystycznym Dolnego Śląska, zwłaszcza że zadania te powinny wychodzić poza granice administracyjne samorządów. Dlatego wsparcie wojewódzkie dla zachowania podstawowych standardów sieci szlaków turystycznych(odkrzaczenie, uzupełnienie większych dziur na zaniedbanych i niedostępnych już często odcinkach) jest tak ważne dla rozwoju Dolnego Śląska.	19) turystyka i krajoznawstwo	DFOP			38	Zadania możliwe do realizacji w obszarze nr 16 Turystyka i krajoznawstwo - pkt. 16.1 Wspieranie merytoryczne i finansowe imprez turystycznych o charakterze regionalnym, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży /rajdy, zloty, spływy/ oraz konkursów, festiwali, imprez plenerowych związanych z upowszechnianiem turystyki; pkt 16.2 Wspieranie merytoryczne i finansowe organizacji spotkań, konferencji i seminariów z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych dotyczących rozwoju turystyki i promocji turystycznej regionu, pkt 16.4 Wspieranie merytoryczne i finansowe promocji regionu, lokalnych produktów i atrakcji turystycznych w ramach prezentacji targowych organizowanych na krajowych i zagranicznych targach turystycznych; pkt 16.5 Wspieranie merytoryczne i finansowe wydawnictw (przewodników, folderów, map itp.) i materiałów na potrzeby promocji turystycznej Województwa, pkt 16.8 Wyznaczanie nowych i renowacja istniejących szlaków turystycznych i tematycznych w Województwie.
59	Wsparcie Rodzin Zastępczych i Rodzinnych Domów Dziecka w bieżących potrzebach rodzin i dzieci	Jak wynika z wielu badań, w tym m.in. dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej we Wrocławiu i okolicznych miejscowościach, zrealizowanych w ramach projektu „Partycypacyjna polityka rodzinna miasta Wrocław” (więcej: http://frp.org.pl/publikacje/rodzina) Rodzice Zastępczy i osoby prowadzące Rodzinne Domy Dziecka są pozbawione niezbędnej pomocy w różnych obszarach codziennego funkcjonowania. Zwykle zgłaszają się po pomoc sami do różnych organizacji, ale też takie prośby o pomoc kierowane są ze strony MOPS i PCPR, które nie są w stanie udzielać odpowiedniego wsparcia wszystkim osobom pełniącym funkcje Rodziny Zastępczej lub Rodzinnego Domu Dziecka.	1) pomoc społeczna , w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób. 1b) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej.	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"			26	Zadanie leżące poza ustawowymi kompetencjami samorządu województwa.

60	Opracowanie dedykowanego programu do pracy z rodzinami z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w celu przeciwdziałania umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.	Wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz ograniczanie liczby dzieci w pieczy zastępczej to główne cele wynikające z obowiązującej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887 ze zm.). Tymczasem w województwie dolnośląskim cele te nie są realizowane (podobnie jak w całym kraju), co wynika m.in. z raportu Koalicji na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej (http://www.koalicja.org/) oraz Raportu pt. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza we Wrocławiu – problemy i wyzwania” (http://frp.org.pl/publikacje/rodzina). Opracowanie spójnego programu oraz narzędzi dedykowanych biologicznym rodzinom z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest konieczne, by zmniejszyć liczbę dzieci w pieczy i skalę sieroctwa społecznego.	1) pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	27	Brak umocowania formalno-prawnego zapewniającego skuteczność stosowania przygotowanego narzędzia w pracy z rodziną biologiczną; praca z rodziną biologiczną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze prowadzona jest przez gminy (asystentura rodzinna) oraz powiaty (treningi kompetencji wychowawczych prowadzone w ramach działalności Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych). Kwestia, czy podmioty te mają potrzebę pracy z rodziną biologiczną przy wykorzystaniu nowego, przygotowanego przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego narzędzia/programu pracy, jest w chwili obecnej nierozpoznana. Konieczne byłoby przeprowadzenie diagnozy jakie są potrzeby podmiotów w tym zakresie, jakie kwestie powinny znaleźć się w takim programie, jakie podmioty miałyby uczestniczyć w jego tworzeniu i wdrażaniu, jakie koszty generowałyby to przedsięwzięcie itp. W związku z powyższym Samorząd Województwa Dolnośląskiego nie wyklucza całkowitej realizacji tej propozycji, natomiast nie ma możliwości jej sfinansowania i zrealizowania w roku 2017.		
61	Promocja i rozwój Rodzinnej Pieczy Zastępczej oraz promowanie dobrych praktyk na terenie WD.	Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej i rozwój form rodzinnych (Rodzin Zastępczych, Rodzinnych Domów Dziecka) to główne cele wynikające zarówno z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak też wyzwań międzynarodowych (m.in. Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-Based Care, www.deinstitutionalisationguide.eu). Tymczasem w WD rodzinną pieczą zastępczą rozwija się bardzo słabo, a sam cel deinstytucjonalizacji pieczy, w tym ograniczania dzieci w pieczy instytucjonalnej, nie jest realizowany. Przeciwnie, piecza instytucjonalna „rozsztania” się, co jest sprzeczne z wymienionymi wyżej standardami. W związku z tym niezbędna jest skuteczna promocja Rodzicielstwa Zastępczego, która zatrzyma obecny kryzys w pozyskiwaniu rodziców zastępczych, w szczególności w formie zawodowej. Promocja powinna prezentować Zawodowe Rodzicielstwo Zastępcze jako profesję, która wychodzi naprzeciw potrzebom społecznym.	1b) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	39			Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 1 Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej - pkt 1.2 Internetowy "bank dobrych praktyk" w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
62	Profesjonalne wsparcie dla rodzin działających w systemie Pieczy Zastępczej na terenie WD, w podziale na różne formy działalności, w tym przede wszystkim pełna profesjonalizacja pracy Rodzin Zawodowych.	W celu rozwoju pieczy zastępczej w WD niezbędne jest opracowanie systemu wsparcia i ciągłego rozwoju (stała profesjonalizacja) rodziców działających w systemie pieczy zastępczej, w szczególności dla rodzin działających w zawodowych rodzinach zastępczych, czyli zatrudnionych na umowy. Konieczna jest także promocja, o czym napisano powyżej.	1b) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	28	Ze względu na ograniczone środki finansowe nie planuje się realizowania tego zadania w 2017 r.		
63	Rozwój współpracy pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie pieczy zastępczej oraz stworzenie specjalnej platformy do współpracy, w tym m.in. wojewódzkiego „banku” wolnych miejsc w pieczy rodzinnej.	Zadanie wynikające z obowiązujących regulacji prawnych (ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Współpraca pomiędzy wszystkimi podmiotami pieczy, m.in. powiatami, gminami, sądami, kuratorami, osobami prowadzącymi rodziny zastępcze i inne formy pieczy, organizacjami pozarządowymi i innymi, jest nieodzowna w dążeniach do deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w Polsce. Jednym z zadań powinno być stworzenie specjalnej platformy organizacyjno-informatycznej do współpracy między powiatami i innymi jednostkami, w tym m.in. „banku” wolnych miejsc w WD, w szczególności dla dzieci w wieku do 10 rż w rodzinnej pieczy zastępczej w celu zaprzestania umieszczania ich w placówkach pieczy instytucjonalnej. Proponujemy także powołanie „Wojewódzkiego Koordynatora Pieczy Zastępczej” odpowiadającego za współpracę pomiędzy poszczególnymi jednostkami odpowiedzialnymi za obszar pieczy zastępczej w WD i/lub „Rzecznika Rodzin Zastępczych WD”, który jako osoba powołana przez Wojewodę mogłaby odpowiadać wprost za kontakty z rodzinami zastępczymi i byłaby uprawniona do rozpatrywania i rozwiązywania bieżących problemów rodzin.	1b) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	40			Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 1 Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej - pkt 1.3 Rozwój współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi zadania z zakresu pieczy zastępczej.
					41			Warto podkreślić, że w odniesieniu do "banku wolnych miejsc w pieczy zastępczej" oraz "Wojewódzkiego Koordynatora Pieczy Zastępczej" - brakuje regulacji ustawowej. Ponadto, warto pamiętać, iż samorząd województwa jest tylko jednym ze szczebli samorządu terytorialnego, nie posiada żadnych kompetencji regulacyjno-interwencyjno-kontrolnych wobec pozostałych poziomów samorządu terytorialnego.
64	Organizacja pomocy w zakresie rozwoju i edukacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w szczególności ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.	Z zebranych przez nas, podczas ponad dwuletniej działalności fundacji, informacji wynika, że opiekunowie zastępczy często nie radzą sobie z wieloma problemami edukacyjnymi, rozwojowymi itp. dzieci w pieczy zastępczej i wymagana jest dodatkowe regularne, dobrze zorganizowane wsparcie w tym zakresie.	1b) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	29	Zadanie leżące poza ustawowymi kompetencjami samorządu województwa.		
65	Opracowanie i prowadzenie zróżnicowanych działań w celu wsparcia procesu usamodzielnienia dzieci znajdujących się w pieczy zastępczej.	Z informacji NIK (2015) na temat pomocy w usamodzielnianiu się pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej (https://www.nik.gov.pl/plik/id,7849,vp,9839.pdf) wynika, że wsparcie dzieci w tym procesie jest wysoce nieefektywne i niewydolne. Większość dzieci nie uzyskuje odpowiedniej pomocy, a znaczna część staje się beneficjentami pomocy społecznej i/lub osobami długotrwale bezrobotnymi. Dlatego obszar ten jest bardzo ważny dla wszystkich dorastających w pieczy zastępczej Dzieci. Obecnie w różnych powiatach są realizowane różne działania i warto skorzystać z dobrych praktyk w tym, zakresie (m.in. z w/w działań Koalicji http://www.koalicja.org/)	1b) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	30	Zadanie leżące poza ustawowymi kompetencjami samorządu województwa.		

66	Promowanie i organizowanie Wolontariatu dedykowanego dla Rodzin i Dzieci będących w systemie Pieczy Zastępczej	Praca Wolontariuszy dedykowanych do realizowania różnych działań z obszaru i na rzecz Rodzicielstwa Zastępczego jest bardzo ważnym elementem wsparcia i powodzenia całego procesu funkcjonowania Rodzin i ich Dzieci.	27) promocja i organizacja wolontariatu	Dolnośląska Fundacja na Rzecz Pieczy Zastępczej "Przystanek Rodzina"	31	Zadanie leżące poza ustawowymi kompetencjami samorządu województwa.	
67	Wsparcie działań mających na celu upowszechnianie nieznanymi i mało znanymi faktów i dzieł w wyjątkowej wartości historycznej i kulturowej dla społeczności lokalnych	Wiele gmin i miejscowości posiada ciekawą i bogatą historię, która jest całkowicie nieznana lub nie rozpowszechniona. Dolnośląskie gminy niejednokrotnie były miejscem wielu ważnych wydarzeń, zawierania traktatów i porozumień. Na przestrzeni wieków wiele obecnych małych miasteczek było niegdyś swoje rodzajem stolicami księstw i dóbr ziemskich, historie te są często całkowicie nieznane i marginalizowane.	4) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	K. Hodun			Zadania możliwe do realizacji w obszarze nr 13 Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - pkt 13.1-4 (pkt 13.1 Tworzenie warunków do twórczości artystycznej; pkt 13.2 Upowszechnianie i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego efektywniejsze wykorzystywanie do celów turystycznych; pkt 13.3 Podejmowanie działań na rzecz wzrostu uczestnictwa w kulturze; pkt 13.4 Wspieranie przedsięwzięć zmierzających do podniesienia kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze i zarządzania kulturą.
68	Wsparcie społeczności lokalnej poprzez zwiększenie dostępności przyrządów rehabilitacyjnych dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej	Wiele gmin i małych miejscowości boryka się z problemem braku lub utrudnionego dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego. Wiele rodzin w trudnej sytuacji materialnej nie ma miejsca do którego mogłyby się zgłosić i wypożyczyć bezpłatnie np. wózek inwalidzi, kule, chodziki, itd.	6) ochrona i promocja zdrowia, w tym działalność lecznicza w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618, 788 i 905)	K. Hodun	32	Propozycja nie wpisuje się w zadania realizowane przez samorząd województwa. Są to zadania przypisane innym instytucjom, np. Miejskim Ośrodkom Pomocy Społecznej lub Powiatowym Centrom Pomocy Rodzinie.	
69	Działania na rzecz reintegracji społecznej osób w wieku emerytalnym oraz rozwój systemu domowej opieki nad osobami starszymi	Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego odnosi się do problemu aktywizacji osób starszych, działania takie niestety nie znalazły się wśród priorytetów i działań przewidzianych w obecnym RPO WD. Starzejące się społeczeństwo często wymaga indywidualnego podejścia. Również nie każdego stać na wykupienie miejsca w ośrodkach opieki nad osobami starszymi.	10) działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	K. Hodun	33	Zadanie leżące poza ustawowymi kompetencjami samorządu województwa.	
70	Wsparcie lokalnych przedsiębiorców, na poziomie gminnym, poprzez stworzenie mechanizmów sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości oraz zwiększeniu zatrudnienia, w szczególności w tzw. zawodach ginących	Przedsiębiorczość w małych miejscowościach i gminach wymiera, obszary nie posiadające terenów należących do stref ekonomicznych są w przegranej pozycji, jeśli chodzi o przyciąganie czy utrzymanie miejsc pracy oraz małych przedsiębiorców. Konieczny jest program wsparcia, w ramach którego NGO z danych gmin będą mogły wesprzeć i stymulować wzrost gospodarczy i rozwój drobnej przedsiębiorczości. Szczególnie istotne są tu tzw. Zawody wymierające, w tym wszelkiego rodzaju rzemieślnicy. Wskazane byłoby stworzenie programu otwierającego drogę NGO do wspierania modernizacji i promocji działalności rzemieślniczej na terenie gmin.	11) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości	K. Hodun	34	Brak środków na realizację zadania w 2017 r.	
71	Rozbudzenie zainteresowań dzieci i młodzieży w kierunku zawodów rzemieślniczych oraz technicznych, poprzez promocję wybranych branż i zawodów na poziomie szkół podstawowych	Umysł dzieci jest najbardziej „chlunny” w najwcześniejszych latach nauki. Ważne jest aby w czasie nauki w szkole podstawowej rozbudzić w dziecku zainteresowanie różnymi zawodami i ścieżkami zawodowymi.	14) nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie	K. Hodun			Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 9 Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości - pkt 9.7 Rozwijanie kompetencji młodych ludzi z Dolnego Śląska niezbędnych do skutecznego funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy.
72	Promocja kultury wysokiej poprzez organizację spotkań i wizyt w instytucjach kultury dla młodzieży szkolnej i wczesnoszkolnej z terenu gmin wiejskich i miejsko-wiejskich	Dostęp do kultury wysokiej poza obszarem wielkich aglomeracji jest całkowicie niemożliwy, wiele dzieci nigdy nie było w muzeum, teatrze, czy operze. Taki stan rzeczy często utrzymuje się nawet do czasu całkowitego ukończenia cyklu nauki. Niejednokrotnie koszty udziału w spektaklu lub wyjazdu do muzeum przekracza finansowe możliwości rodzin ubogich.	14) nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie	K. Hodun			Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 12 Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypocznik dzieci i młodzieży - pkt 12.2 Rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim. Ponadto Instytucje Kultury Samorządu Województwa Dolnośląskiego prowadzą promocję kultury m.in. poprzez wprowadzanie taniach biletów.
73	Działania prewencyjne oraz informacyjne dla ludności z terenów o podwyższonym ryzyku powodzi oraz innymi klęskami żywiołowymi	Ostatnie lata pokazują, że wiele obszarów Dolnego Śląska zagrożonych jest różnego rodzaju klęskami żywiołowymi, od powodzi przez susze, trąby powietrzne, czy tąpnięcia ziemi. Ludność zamieszkująca takie obszary często nie posiada wiedzy z zakresu koniecznych przygotowań czy postępowania w sytuacjach kryzysowych. Skonkretyzowane akcje informacyjne, wzbogacone o komponent „doposażenia” domostw w narzędzie ułatwiające przetwarzanie sytuacji kryzysowej, znacznie ułatwił późniejszą pracę służb ratowniczych.	23) ratownictwo i ochrona ludności	K. Hodun			Możliwość realizacji zadania w obszarze nr 17 Porządek i bezpieczeństwo publiczne - pkt 17.1 Nawiazanie współpracy i kooperacja przy wspólnych przedsięwzięciach mających na celu poszerzenie działań organizacji pozarządowych z instytucjami publicznymi odpowiedzialnymi za porządek i bezpieczeństwo publiczne w kraju.
74	Wsparcie działań informacyjnych z zakresu ratownictwa medycznego i ograniczenia nadużyć przy wzywaniu karetek pogotowia ratunkowego	Wiele osób wzywa karetki pogotowia w sytuacjach, w których taka pomoc nie jest konieczna ani wymagana. Wynika to z braku wiedzy oraz podstawowych umiejętności z zakresu pierwszej pomocy oraz rozpoznawania sytuacji prawdziwego zagrożenia życia. Wiele osób nie zdaje sobie również sprawy z konsekwencji wzywania karetki bez wyraźnego uzasadnienia i potrzeby, co może narażać na utratę życia inne osoby, które pilnie potrzebują pomocy.	23) ratownictwo i ochrona ludności	K. Hodun	35	Nie jest to zadania samorządu województwa. Działania z zakresu ratownictwa medycznego wchodzą w zakres kompetencji Wojewody Dolnośląskiego.	

75	Współpraca organizacji pozarządowych z podmiotami gospodarczymi na rzecz rozwoju polityki zatrudnienia przyjaznego rodzinie	<p>W praktyce działania zorientowane na wspieranie pracowników obciążonych obowiązkami rodzinnymi, związanymi m.in. z opieką nad osobami zależnymi, w szczególności nad małymi dziećmi, osobami chorymi, niepełnosprawnymi, starszymi, określane są mianem zatrudnienia przyjaznego rodzinie (ang. family friendly employment). Potrzeba działań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego odnosi się tu do: lepszego wykorzystania potencjału pracy, zwłaszcza kobiet, co staje się kluczową kwestią wobec zmniejszających się zasobów pracy; podnoszenia wskaźników dzietności; równości płci jest determinantą poprawy jakości życia ludzkiego. W Unii Europejskiej dominuje przekonanie, że lepsze zapewnienie rozwiązań ułatwiających godzenie pracy i życia prywatnego da kobietom i mężczyznom większe możliwości godzenia zawodowych i prywatnych aspektów życia, a także przyczyni się do osiągnięcia celów politycznych UE – przede wszystkim w zakresie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, integracji społecznej grup narażonych oraz równości płci. Dlatego też, problemy godzenia pracy zawodowej z życiem rodzinnym zajmują szczególne miejsce zarówno w polityce społecznej, jak i zatrudnienia w UE oraz mają swoje odzwierciedlenie w dokumentach o charakterze strategicznym. Wypada podkreślić, że zagadnienia łączenia życia zawodowego z rodzinnym, a przy tym zatrudnienia przyjaznego rodzinie, znajdują się wśród kluczowych elementów strategii rozwojowej Unii Europejskiej Europa 2020 oraz Krajowego Programu Reform naszego kraju – dokumentu przygotowanego w Ministerstwie Gospodarki na rzecz realizacji wyzwań strategii Europa 2020.</p> <p>Zgodnie z wytycznymi europejskimi czy krajowymi zagadnienia łączenia życia zawodowego i rodzinnego oraz zatrudnienia przyjaznego rodzinie, zwłaszcza w sektorze MSP - najmniej rozpoznany pod tym względem, a jednocześnie największym pracodawcą w Polsce oraz w poszczególnych regionach i miastach - powinny stać się także kluczowymi elementami strategii lokalnych i ponadlokalnych. W samym Wrocławiu podjęcie zaproponowanego tematu projektu uzasadnia kilka przesłanek:</p> <p>1) województwo dolnośląskie, w tym Wrocław i jego region metropolitalny, to obszary o województwach o najwyższej dzietności, np. mazowieckim) - podczas, gdy pożądanym wskaźnik powinien być blisko 2 razy wyższy (2,1-2,15). Tak niski poziom dzietności dodatkowo obrazuje struktura rodzin. Jak wynika z Diagnozy Społecznej Wrocławia 42,6% rodzin nie posiada dzieci, a 31,7% rodzin to te, w których jest tylko jedno dziecko [http://www.uni.wroc.pl/sites/default/files/Wroclawska_diagnoza_spoleczna_UWr_2014.pdf]. Co więcej, autorzy owej diagnozy wskazują, że należy spodziewać się narastania problemu demograficznego i pogorszenia się sytuacji rodzin spowodowanej procesami demograficznymi;</p> <p>2) ludność Wrocławia starzeje się - głównie w wyniku niskiej dzietności - oraz postępuje tu ubytek mieszkańców oraz zasobów pracy. Wiele badań potwierdza, iż bez wątpienia to właśnie sytuacja na rynku pracy determinuje niską dzietność, starzenie się ludności, przemieszczanie się ludności oraz wyludnianie miast (zob. G. Marciniak, "Skala depopulacji polskich miast i zmiana struktury demograficznej - wnioski ze spisu ludności i prognozy demograficznej do 2035 roku", wnioski z konferencji GUS, pn. „Zarządzanie rozwojem miast o zmniejszającej się liczbie mieszkańców w kontekście perspektywy finansowej 2014-2020”). W samym Wrocławiu, na przestrzeni lat 2000-2011, ubyło 9,4 tys. ludności. Nie jest to jeszcze największy ubytek w porównaniu z innymi miastami czy podregionami miejskimi, niepokoić powinna jednak niekorzystna tendencja w tym względzie.</p> <p>3) małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) są głównym pracodawcą w Polsce (w sektorze tym pracuje około 70% ogółu pracujących (zob. Raport „Przedsiębiorczość w Polsce”, wyd. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2014, s. 41). Podobnie sytuacja przedstawia się we Wrocławiu;</p> <p>- we Wrocławiu nie ma kompleksowych działań ukierunkowanych wprost na zatrudnienie przyjazne rodzinie na wrocławskim rynku pracy - dotychczasowe badania i działania mają charakter fragmentaryczny i niespójny;</p> <p>- brakuje kompleksowej wiedzy na temat prospołecznej działalności przedsiębiorstw MSP w Polsce, a także we Wrocławiu, zwłaszcza w zakresie zatrudnienia przyjaznego rodzinie. W tym</p>	31) działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka; 11) działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości; 9) działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn .	Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej – Oddział Dolnośląski		44	Godzenie życia zawodowego i prywatnego to jedno z kluczowych działań w ramach Osi Priorytetowej 8 Rynek pracy Regionalnego Programu Operacyjnego WD 2014-2020 wdrażanych przez DWUP w obecnej perspektywie finansowej. Ogłoszono i rozstrzygnięto już konkursy na projekty, które mają pomóc rodzicom w ich powrocie na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dziecka. Przewidziane działania pozwolą utrzymać wysoką aktywność zawodową rodziców w szczególności kobiet zwiększając tym samym zatrudnienie wśród osób opiekujących się dziećmi do 3 roku życia. Opiekę nad osobami zależnymi (dziećmi, osobami chorymi, niepełnosprawnymi, starszymi) można również przewidzieć w projektach dofinansowanych ze środków EFS w ramach niniejszej Osi. Zapewnienie równości szans kobiet i mężczyzn stanowi kluczowe wyzwanie 8 Priorytetu inwestycyjnego RPO WD 2014-2020 i jest realizowane przez DWUP.
----	---	---	--	---	--	----	---

miejscu podkreślić raz jeszcze trzeba, że to właśnie na poziomie lokalnym - ze względu na zróżnicowane uwarunkowania demograficzne i społeczno-ekonomiczne - powinny rozwijać się programy/strategie wsparcia przedsiębiorstw i innych podmiotów w omawianym obszarze.

Ponadto, chciałabym zwrócić uwagę, że wyżej wymienione problemy demograficzne wpisują się w fundamentalne wyzwania naszego miasta, zgodnie ze strategią rozwoju Wrocławia: „Wrocław w perspektywie 2020 plus”.

Rezultaty projektów w ramach proponowanego obszaru działań powinny stanowić istotne źródło wiedzy przy realizacji tych elementów strategii, które są ukierunkowane na poprawę sytuacji demograficznej, gospodarczej i jakości życia mieszkańców, w tym warunków rozwoju i funkcjonowania rodzin, mieszkańców oraz zasobów pracy. Wiele badań potwierdza, iż bez wątpienia to właśnie sytuacja na rynku pracy determinuje niską dzietność, starzenie się ludności, przemieszczanie się ludności oraz wyludnianie miast (zob. G. Marciniak, "Skala depopulacji polskich miast i zmiana struktury demograficznej - wnioski ze spisu ludności i prognozy demograficznej do 2035 roku", wnioski z konferencji GUS, pn. „Zarządzanie rozwojem miast o zmniejszającej się liczbie mieszkańców w kontekście perspektywy finansowej 2014-2020"). W samym Wrocławiu, na przestrzeni lat 2000-2011, ubyło 9,4 tys. ludności. Nie jest to jeszcze największy ubytek w porównaniu z innymi miastami czy podregionami miejskimi, niepokoić powinna jednak niekorzystna tendencja w tym względzie.

